

שבת קמד: (ש10) עד קמה: (המשנה)

ביאור מושגים

הגדרת משקה - לא כל מיץ פירות מוגדר כ'משקה'. הגמרא דנה במיצי פירות שונים בהקשר זה.

הגדרת 'משקה' משמעותית בכמה תחומים:

1. הלכות סחיטה - אסור ליצור משקה, מיץ שאינו משקה מותר לסוחטו.
2. הכשר אוכלים לקבל טומאה - כדי שאוכל יקבל טומאה הוא חייב להרטב ממשקה - מיץ שאינו משקה אינו מכשיר אוכל.
3. טומאת משקים - מיץ שאינו משקה לא מקבל טומאה (רמב"ם): כל מיצי הפירות חוץ מיין ושמן לא מקבלים טומאה, ראב"ד: כל מיצי הפירות שיצאו מאליהם לא מקבלים טומאה.
4. פסילת מקוה - אביי ור"ח: מיץ שאינו משקה לא פוסל את המקוה. רבא ור"פ: כל נוזל שאינו מים פוסל את המקוה.

הערה להבנת הסוגיה:
 הדף הקודם (קמג):
 (המשנה) - קמד: (ש10) -
 דן בעיקר במעמד משקים
 שנשחטו מאליהם בשבת,
 הדף הנוכחי (קמד: (ש10) -
 קמה: (המשנה)) - דן
 בעיקר בסחיטה עצמה.

שורש המח' - אדם פרטי המחשיב נוזל מסוים כמשקה כששאר החברה לא מחשיבה אותו:

רב נחמן: נחשב משקה - הולכים לפי האדם שחט את הפרי.
רבא: לא נחשב משקה - הולכים לפי העולם.

נפק"מ: אם אדם סוחט משקה ומעוניין בו ר"נ: אסור - מחשבתו מועילה.
רבא: מותר - מחשבתו חסרת משמעות.

מדוע מותר לסחוט את שאר הפירות:

רב נחמן: בשאר הפירות הסחיטה באה כדי לצמק את הפרי ולא כדי להשתמש בנוזל.
רבא: הנוזלים היוצאים מפירות אלו לא נחשבים משקה.

ברייתא

זיתים, ענבים, תותים ורימונים - אסור לסוחטם בשבת.
שאר פירות - מותר לסוחטם בשבת.

מח' זו מקבילה למח' על מחל ומי תרדים שנפלו למקוה:
ר"ח ואביי: כיוון שהסוחט החשיב את הנוזלים הללו הם נחשבים משקה ופוסלים את המקוה.
ר"פ ורבא: כל נוזל שאינו מים פוסל את המקוה - לכן למרות שנוזלים אלו חסרי חשיבות הם פוסלים.

הגמרא מביאה ברייתא הדנה בסחיטה שלא לשם שתיה:

הסוחט ענבים על כיכרות האם המיץ נחשב משקה:

ת"ק: לא נחשב משקה, ולכן לא הכשיר את הכיכרות.
ר"י: נחשב משקה, והכשיר.

על מה נחלקו התנאים:

ר"י: האם סוחט לתוך אוכל נחשב משקה.
ר"פ: האם משקה ההולך לאיבוד נחשב משקה.
רהב"ר: האם משקה שתכליתו לייפות את הכיכר נחשב משקה.

הערה: ישנה ברייתא הדנה בפציעת זיתים כדי לרכבם - שם ברור שהמחלוקת היא האם משקה שהולך לאיבוד נחשב משקה.

סיכום סחיטה

סוג הפירות:
הברייתא: מותר לסחוט פירות שאינם זיתים, ענבים, רימונים ותותים (רבא ור"נ נחלקו בהבנת ההיתר - עיין למעלה).
רב: מהתורה אסור סחיטה קיים רק בזיתים וענבים.

מצב הפירות:
פירות חיים כבושים: סחט בשביל הפרי - מותר.
סחט בשביל המיץ - רב ושמואל: אסור מדרבנן, ר"י: אסור מהתורה.
פירות מבושלים: סחט בשביל הפרי - מותר.
סחט בשביל המיץ - רב: מותר שמואל: אסור מדרבנן, ר"י: אסור מהתורה.

דרך הסחיטה:
שמואל: אם סוחט לתוך אוכל - מותר.

הגמרא מסתפקת האם מהי 'עדות אישה'
האם הכוונה להעיד לאישה שמת בעלה והיא מותרת
או שהכוונה לכל עדות שהאישה כשרה לה.
נפק"מ: להעיד על מום של בכור שנפל לא בכוונה.
להלכה - עד מפי עד כשר גם בעדות בכור.

רב ותנא דבי מנשה:
עד מפי עד כשר רק לעדות
אישה.

רב הושעיא הביא ברייתא שבה ר"א ור"ש מתירים גם ענבים וזיתים
שרוסקו מע"ש ונזלו בשבת.

ציטוט מהמשנה

דבש שרוסק מע"ש ונזל בשבת
ת"ק: אסור.
ר"א: מותר.

מה החידוש בברייתא של רב הושעיא ביחס למשנה:
רב יוסף: היא הוסיפה שזו גם דעת ר' שמעון.
אב"י: במשנה גם לפני הריסוק וגם אחריו מעמד הדבש היה זהה - אוכל.
בזיתים ובענבים הריסוק שינה את המעמד של הענבים מאוכל למשקה.